

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

2 de Meretricibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

mo matrifia. vt obseruauit D. Aug. *lib. 1. q. sup. Gen. q. 90.* Et ita concubina omnis inter vxores erat, sed non ois vxor concubina erat: Neq; eadem iura vtriusque, nec erat filius ancillae. q̄ in vxore legitimam habere non licebat Iudaeis, vt auctor Iosephus, *li. 4. Antiq. heres cum filio libera, Gen. 21. ad Gal. 4.* Et apud Vlpianū, *li. si vxor non fuerit, ad l. Julia. de adult. in P.* omnis Accursus & sequacium illius nugis, non iusta vxor mihi dicta videtur concubina: is namque com dixisset, non posse quempiam accusare concubinā suam de adulterio, iure mariti, sed iure extranei, subiicit statim: Plane siue vxor fuerit iusta, siue non iusta, accusationem vir instituire potest. Atque hunc esse germanum Vlpiani sensum constat ex versiculo Homero, *Iliad. 9.* per illum adducto,

ἢ ἄλλοι φίλοι ἀλλ' ἄλλοις μαρτυροῦν ἐπιθρόων Ἀχιλλεύς, id est,
Non soli diligunt vxores inter mortales Achilleus.

In quo versiculo perpendendum est, loqui Achillem de Briseide, quam se tanquam vxorem diligere ait: respondetque legatis ab Agamemnone, ceterisque Græcis missis, cum tamen eandem non in vxorem, sed in concubinam haberet. Fuitque ob eam ab Agamemnone ereptam, implacabile odium inter hos, vt Agamemnoni postmodum subesse recusauerit, nec is pugnare vellet contra Troianos, donec Patrocli nece nuntiata, ad vindicandum eandem stimularus est. ¶ Proinde ꝑ concubina affectione & dilectione parum, aut nihil, a iusta vxore differebat, sed vinculo illo solemnī & indissolubili vineta, vt vxor legitima, non erat: fiebatque ex sola animi destinatione, *l. 4. de concubin. in P.* si indubitato affectu in vna eademque domo cohabitarent, § *consideremus, ibi talib. enim solis, de trien. Et sem. in ausib.* ¶ Scribit ꝑ Iulius Capitolinus, in *Alexand.* Alexandrum Cæsarem magistratibus: quibus committebat provincias exemplo veterum, si vxores non haberent, singulas concubinas concessisse: quod sine his esse non possent.

¶ Antequam ꝑ illucesceret Evangelica veritas, apud omnes ferre nationes concubinatus erat frequentissimus, prolis habendæ vel libidinis explendæ causa, atque vsque ad populum Deo peculiare abusu regum & procerum serpsit: & cum vxoribus quoq; concubinas habuerunt, neque solum singulas, verum vsque adeo numerosas, vt promonstro sit hanc vsurpatam ineffrem licentiam audire. Per hæc cariores concubinas, quib. abundabant, in thesauris habebat, teste Trebellio Pollione, in *Valeriano patre.* Commodus Antoninus Imperator, *Æl. Lampr. in Commodo Antonin.* qui noctu popinas scetabatur, sibi conciliuit trecentas concubinas, quas ex matronarum meretricumque delectu, formæ ad speculam, delegerat. In insula Palmaria noui obis, licet vnicique portenti, postquam vnam duxerit vxorem, habere pellices quotque voluerit: sed nupta adulterio comprehensa, venditur a marito, primario tamē principi, a quo licet mulieris propinquis eam redimere, *Per. Martyr. lib. noui orb. de insul. nuper inuentis.* Fuerunt Salomoni quasi reginæ septingentæ, vt concubinarum trecentæ, *3. Regum cap. 11.* Apud Saracenos, seu Agarenos, vxores esse mercede conductas testatur Ammianus Marcellinus, *lib. 14.* Scribit Sigisvundus Liber Baro, in *comment. rerum Moscovit.* Valdomierum regem vel ducem magnam Moscouiæ seu Ruthenorum, habuisse vxores plures, & trecentas concubinas in Alcastro, & alias trecentas in Belgrad, & ducentas in Berestouuo. ¶ Sed ꝑ & mulieres aliquando alicubi concubinos habuerunt, vt alicubi viri concubinas: sicut refert Aeneas Syluius, in *comment. de dict. Et fact. Alphons. 8.* apud Lituanos regionis Mauritaniae iuris Boemici olim, nunc Polonici, vel Sarmatici, mulieres nobiles nuptas, more patrio, vnum pluresve concubinos pro viri facultate nutrire consueuisse, qui marito negligente, onera matrimonii subeant. ¶ Meminit ꝑ Plutarchus in *Solone*, cuiusdam legis ridiculæ Solouis, qui permittebat vxori, si eius vir minus ad rem veneram esset idoneus, mariti propinquos admittere. id tamen probatum fuisse illi, vt non cum omnibus coiret, sed ex mariti necessariis vnum sibi deligeret, ne alienum esset quod nasceretur. ¶ Castiorem ꝑ vitam Athenienses exercuisse exemplo vno adduci q̄s possent: Nā Athenis Areopagita, cum Demetrius Demetrii Phalerei, luxuriosus vitam ageret, & Aristagoram Corinthiam amicam domi possideret, vt melius & honestius viueret, imperarunt, vt ait Athenæus, *lib. 4. cap. 20.* ¶ Inter ꝑ Christianos tandem hoc genus concubinatus illicitum habitū est, & prohibitum, cum iure nouissimo ciuili, quia castitatem amplexæ sunt eius leges, § *si. l. d. quib. mod. nat. eff. sui. Et § sancimus. de lenozib. in auth. & consuetudinem cum honesta muliere, velut nuptias habent, d. l. in liber. a. de rit. nupt. in P.* vel vt stuprum & fornicationem illicitam

pleant, *l. si ea quas tibi, ad l. Jul. de adult. C. ¶ Tum ꝑ preculdubio iure pontificio, omnis concubinatus & coitus extra nuptias improbatū est, & punitus. c. nemo si blandiatur, 32. q. 4. can. de consanguinitate. 35. q. 3. c. 1. 30. q. 5. glof. in c. illud. de presum. apud Gregor. Et in cap. ex parte. de rest. spol. i. i. consensu in vxorem accipiendi probetur, vel in confello sit. Et proinde nemo dubitabit, multo magis concubinas prohibitas esse clericis, quibus & vxores habere legitimas, *l. eum qui, cum auth. seq. de episo. Et cler. C. tot. i. de cohab. cler. Et mul. apud Greg. interdictum est, vt diximus in impedimentis matrimonii.* Admonebo tamen hic, interdum inueniri in decretis, patrum, *can. omnib. cum seq. 34. distinct.* concubinatum permittam. Verum tamen ibi concubinatus accipitur, vt supra diximus, pro vxore, quæ consensu in maritum, & ita matrimonium contraxit: sed quæ ecclesiasticis precibus & sanctis ceremoniis non fuit initiatum, & ita clandestine factum, quod pertinet ad ecclesiam, quia apud eam non constat fuisse contractum, pro non contracto habetur: cum vere tamen contractum sit, *c. cum in habitu. de clandest. desponsat.* Et sic concubinatus approbatus matrimonium est. Non immorabor autem in recensenda prohibitione diuina, que cum iure Christiano in aperto est, in mandato illo, *Non machaberis*, de quo in c. sequenti.*

De Meretricibus. Cap. 2.

- 1 Meretrix vnde dicta.
- 2 Πόρνη & πόρνη.
- 3 Meretrix quo dicitur.
- 4 Meretrix presumitur, mulier diuersas ades frequentans.
- 5 Meretricis alia nota, mulierem solam aliquo iure.
- 6 Meretricis alia nota, scholasticum in eius domum noctu & interdum sepe ingredi, & solam alloqui.
- 7 Scholastici frequentantes mulieres, faciunt eas presumi meretrices. Vnde a cui habitatio relicta, non potest scholasticum hospitium sine nota recipere.
- 8 Meretrix presumitur in caupona ministrans.
- 9 Meretrix vere presumitur, quæ in lupanari residet.
- 10 Lupanaria olim permittunt, & in prædiis honestorum virorum.
- 11 C. Caligula lupanaria in palatio posuit, & veltigal accepit.
- 12 Meretricis publicas permittit Solon.
- 13 Messalina lupanar & luxuria.
- 14 Lupanaria quare olim tuerentur antiqui.
- 15 Scortationes omni iure prohibita fuerunt.
- 16 Meretricem appellans leuius, quam si virginem appellasset, puniatur.
- 17 Meretricis Constantinus tormentis subiicit, & donatis priuat, & posse renouari a donante, vel proximis eius. Donata meretricibus renouabilia, & num. 10.
- 18 Emens a vendente, vt det scorto scienter, tunc non est, nec suscipit.
- 19 pro Luxurioso pecuniam vt scorto largiatur accipiente, si deissor accedens, non obligat sibi luxuriosum.
- 21 Meretrix filius ex hereditate a patre potest.
- 22 Meretricum negotiatio corporis, contra naturam.
- 23 Meretricis apud Persas infamissima. Donationes in concubinam valebant. Meretricem collo nudam de ferre, pro pœna capitali Persis.
- 24 Lenones capitali pœna puniti.
- 25 Leno priuatur possessione earum, quas prostituit.
- 26 Meretricem Iuliam filiam Octauianus relegauit in Insulam.
- 27 Meretricum & lenonum veltigal exigi a Senero, & a Boemis prohibitum.
- 28 Meretricibus ius ademtum acceptandi legata & hereditates a Domitiano.
- 29 Meretricem filiam sepeliri in suo sepulchro noluit Octavianus.
- 30 Meretricis vndis submergi iussit Periander.
- 31 Meretricis in Palmaria morte puniuntur: in Cis nulla: a Scipione castris expulsa: ab Atheniensibus infamia damnata.
- 32 Scortator Athenis non administrat Rempub.
- 33 Lupanaria Bizantii a Iustiano sublata. Meretricum penitentium seu respicientium monasterium institutum a Iustiano Bizantii.
- 34 Stuprum filia seuerè a patre vindicatum.
- 35 Scortationis iuris diuini prohibitiones.
- 36 Meretrix pro simplici fornicatione, mœcha pro adultera.
- 37 Meretricis & lenones ab honestis locis & vicinis expelli possunt, & debent.

- 38 Meretricibus vestes distincta.
Judeis a Christianis vestes distincta.
- 39 Meretricibus Roma extra mania in fornicibus.
Sumeriana uxores sunt meretricibus.
Fornicari unde dictum.
- 40 Fornicationis, concubinatibus, stupri, raptus, incestus differentia.
- 41 Scortationis poena natura tandem auctoribus illata.
- 42 Molles, habitus infames.

A Coniunctione & commixtione illicita scortationis, appellationes etiam manantur personarum alia, de quibus pauca subiciere expedit. Meretrix dicta est, *Valla, lib. 4. elegant. c. 110.* a merendo, quod est stipendia facere, id est, mercede militare, nam & ipsa suam militiam exercet, ac stipendia faciunt: unde & scorta macula meritoria, pueri meritorii, qui pretio prostituuntur.

2 Sic & Graecis *πρωτο*, qui corpus suum prostituit, & veluti vendit, quatuor corpore faciens: hinc & *πρωτη* femina, corp^o suum pretio prostituens, profibulum, scortum, utrumque; a *πρω*, vendo. Constatque ex Xenophonte, *Sponnens*, dum ait, *τιν τε ο εγω εαν πεισ αποβησιν πορνη τοι βολομεν οφ, πεισεν αυδιν αποκαλυον*, id est, *Si quis pecunia florem etatis cupiens vendiderit, hunc pornon vocant.* ¶ Est

itaque meretrix, illa quae publice venalem habet pulcritudinem, & *meretricibus, 2. q. 4.* & ita multorum libidini patet, *c. vidua. 3. 4. distin.* nec tamen requirimus ad hanc multitudinem implendam, quod glossa in *d. cap. vidua*, quaedam explicat, multorum quadraginta tria millia virorum, vel quinquaginta: sufficit enim ad convincendam meretricem, quod cum tribus se commiserit. Sic enim *Vlpianus, l. palam. 43. de rit. nupt. lib. 23. P. tit. 2.* admonet his verbis, *Palam quae estum facere dicimus, non tantum eam, quae in lupanario se prostituunt, verum etiam si quae, ut assolce, in taberna cauponia, vel quae alia pudori suo non parcat. Palam autem sic accipimus, passim, hoc est, sine delectu, non si quae supratribus vel adulteris se committit, sed quae vicem prostituta sustinet. Item quae cum uno aut altero pecunia accepta, se commisit, non videtur palam corpore quaelum facere. Octavianus tamen rectissime ait, etiam eam, quae sine quaestu palam se prostituert, debuisse iis connumerari.* Plautus etiam ait, in *Mosella*.

Matrona non meretricum est, unum in scribere amantem.

4 Sed & quia non semper prostitutionis habent probationes aperte, ex aliis quibusdam arguitur potest esse aliquam scortum, & meretricem: veluti, si mulier erro sit, & diversas plurimum aedes frequentet, ut ait *Angelus, in l. si qua illis, ad SC. Orfic. lib. 6. C. tit. 5. 6.* Proprium quippe pudicorum mulierum, intra proprios lares se continere, non vagari, nec conspectibus virorum apparere, *l. maritus de procur. C. cap. 2. de iudic. in 6.* ¶ De hinc & pro coniectura scortationis est, si mulier aliquo sola eat: sic enim matronae antiquitus comitem ducebant seruum vel liberum, quae eas ducerent & reducerent, eaque publice & priuatim sequerentur: & meretricum arbitrabantur, comite carere, & pro graui iniuria, comitem abducere vel auferre, *l. i. §. omnino autem iniuriam, & l. item apud Laboneum. §. si quis virgines, de iniur. in P.* Lex fuit Charunda apud Thuriis, ut mulieres in forum prodire cum suis

6 cognatis, & vna pedessequa, teste *Suida, in Zaleuco.* ¶ Tertio pro probatione certissima est *Baldo, in l. neque natales, num. 1. C. de procurat.* quod aliqua sit meretrix, etsi actus non probetur, si videatur sepsis scholaris noctu & interdum ingredi domum eius, & eam alloqui solam: quae, inquit, *Scholaris qui loquitur cum puella, non presumitur dicere pater nosse.* ¶ Additque *alibi, Bald. in l. non aliter de usu & habit. in P.* mulierem viduam, cui habitatio relicta est, posse a domo repelli, ut inhoneste viuentem, si in eam hospitem induxerit scholarem. Scortationis quoque infamia sequitur ex assidua frequentia, ut ait *Vlpianus, l. item apud Laboneum, 15. §. aliud est appellare, de iniur. lib. 47. P. tit. 10.* Sicut in liberae mulieris consuetudine alibi, in *libera de rit. nupt.* dicitur coniugii praesumptio: potissimum si iuuenes sint, qui frequentant mulierem, iuxta verficulum, quem notat quaedam glossa, *glos. in l. si vero non remunerandi. 12. §. si adolefens, manda. lib. 17. P. tit. 1. Aiuuene & cupido credatur reddita virgo?* ac si dicat, non esse verisimile. ¶ Quarto

8 ea pro quoque meretrix & prostituta, vel prostituenda praesumitur, quae in caupona ministrandi causa ponitur, *l. in si manci. ita venie. ne prostit. C. Vpia. in l. palam. 4. 3. §. si qua cauponam exercens, de rit. nupt. P.* ¶ Quinto, vere ea pro meretrice erit, quae in lupanari residet, & se prostituert, *d. l. palam, de rit. nupt.* ¶ Fuit enim is locus aliquando etiam inter Christianos ex patientia, ad vitandas matronarum sollicitationes, & supra, & adulteria, permissus, *Hofsiens. &*

Panor. in c. inter opera, de sponsa. sicut & olim inter Ethnicos, ut narrat *Vlpianus, l. ancillarum. §. fin. de petit. hered. P.* in multorum honestorum virorum praediis lupanaria exerceri solita, & inde & reditus illos percipere. ¶ Sicuti & *Caius Caligula* lupanaria constituit in palatio, indeque ex prostitutis primariis formis pecuniam collegit, teste *Dione Cassio, lib. 59.* ¶ Institutas quoque publice meretrices a *Solone Philemon* auctor est, ut ea Venere contenti iuuenes, a pudicis sollicitandis abstinerent. *Messalina* vxor *Claudii Caesaris, Dio, lib. 60.* valde luxuriosa, publice in Palatio adulteria & supra in conspectum suorum maritorum committere coegit. ¶ Sed & illa, ut ait *Iuuenalis, Satyr. 6.*

*Dormire virum cum senferat vxor,
Ausu Palatio regetem preferre cubili,
Sumere nocturno meretricis angusta cucullos,
Linguebat comite ancilla non amplius vna,
Et nigrum flauo crimem abscondente galero,
Intrauit calidum utri centone lupanar,
Et cellam vacuum atque suam.*

Et paulo post,

*Max. lenone suas iam dimittente puellas,
Tristis abiit: sed quod potuit, tamen ultima cellam
Clauis, adhuc ardens rigida tenigine vuluae,
Ac respiciens iacens multorum absorbit ictus,
Et lassata viris, nondum satiata, recessit.*

¶ Voluerunt principes quas castigare non poterant, extra ciuitates pelli, & lupanaria esse: & eo, ut ad festinam malorum, ut fectore sociarum saltem respicerent, inuitas adduci auctoritate eorum qui iurisdictioni loci praesent, quive eas redeunt in oppida castigarent poena, ut *D. Ludouicus Rex Galliae* staterat, in principum suarum constit. Et fuerunt, quando illa lupanaria perferebantur, statuta ciuitatum, ut mulier meretrix posset inuita ad lupanar duci: eo enim publico pudore, quae pro matronis haberi volebant meretrices, metu ne eo ducerentur, aliquando continebantur. Etsi propter maritorum causam, ne in eos forsitan incisos criminis poena extendere, in meretricibus nuptiis adulterantibus locum non habere placuerit, *Barb. cons. 27. colum. 2. vol. 1. Ripa, in l. is cui, nu. 2. de ver. oblig. Cap. 9. 44. in decisio. Neapoli.* In hanc sententiam quoque *Corn. Tacit. lib. 2. annal.* scribit de *Druis & Germanici* agens temporibus. Eodem anno, inquit, grauibus senatus decretis, libido feminarum coercita, cautumque, ne quaestum corpore faceret, cui auus, aut pater, aut maritus, eques Romanus fuisset. Nam *Vistilia* praetoria familia genita, licetiam stupri apud *ediles* vulgauerat, more inter veteres recepto, qui satis poenarum aduersus impudicas in ipsa professione flagitii credebant. Moris enim fuit, apud *Ediles* nomen profiteri: non profibalis, sed meretricibus, quae honestioris loci & quaestus, copiam sui noctu tantum modo facerent. Ceteris feminis si deesset accusator publicus, *Ediles* ipsi probrofam feminam agebant, ut notat *Litius, lib. 25. L. Vilium Tapulum, & M. Fundanium* *Ediles* plebis, aliquot matronas probri apud populum accusasse, & in exilium egisse. ¶ Veruntamen iure omni scortationes & prostitutiones puniendae veniunt: namque ciuile Pandectarum, neque ei ignoscendum censet, quae obtentu paupertatis etiam, turpissimam vitam elegit, *d. l. palam, de rit. nupt.* Et *Vlpianus, in l. verum est, 40. de furt. lib. 47. P. tit. 2. qui suppressit,* inquit, scortum libidinis causa, vel fortes meretricis eadem ratione effregit, lege *Fauia*, vel de vi non tenetur, hic enim turpius facit, quam qui surripit: sed quia secum facti ignominiam compensat, cerie fur non est. ¶ Ex quibus verbis constat, turpius hoc crimen ceteri

14 furti & vi, & infamiam habere: ut non immerito puniendum censentur leges, leuius tamen si quis meretrices appellauerit vel sollicitauerit, quam si virgines & pudicas matronas, *litem apud Laboneum. 15. §. si quis virgines, reiecta ibi glos. in verb. minus, quae nullo modo puniri ait, de iniur. lib. 47. P. tit. 10.* ¶ Iure & *Codicis Iustiniani,*

15 *Imp. Constantinus, l. 1. de natu. libor. lib. 5. C. tit. 27.* has meretrices, quaru venenis inficiuntur animi perditoru, tormentis subijci iubet, ablatis omnib. quae illis donata sunt aut liberis ex huiusmodi netis. Facta reuocationis potestate legitima soboli donatis, scortatis, aut fratri, sorori, vel aliis eius proximis. Qua lege certe leges anteriores merito emendate videtur, quib. recipiebatur affectio nis causa donationes erga meretrices, *Vlp. l. affectionis. 5. de donat. lib. 39. P. tit. 5. nisi,* quod verius puto, intelligamus donationes recepisse antiquos inhonestas in meretrices solummodo, quae turpis cupiditate scortandi ex parte dantis esset, non etiam si ex parte accipientis, hoc est, valere quado scortatio secuta non est, ex parte accipientis: sic interpretor *Vlpianum*, dum in haec verba ait, in *l. id. no*

16

17

18

19

20

21

22

23

Et si ob stuprum, 4. §. quod si meretrici, de cond. ob turp. caus. lib. 12. P. ii. §. sed quod meretrici datur, et repeti non potest, ut Labeo & Marcellus scribunt: sed non a ratione, non a ea, quod viri, §. turpido ver-
 fatur, sed solius dantis. Illam enim turpiter facere, quod sit meretrix, sed non turpiter accipere, cum sit meretrix. De facta scortatione nec verbum, sed de datione ut fieret. Neque etiam Antonium & Diocletianum & Maximam. 2. §. I. mercalem. 5. eod. officere arbitror dicentes, datum ob lenocinium repeti non posse: Siquidem et si possemus illorum legem ad corrupta tempora dehinc emendata referre, succurrit adhuc explicatio, ut non possit datum repeti ab ipso turpiter dante: quod allegans propriam turpitudinem non audiatur, *transactione finita, de trans. C.* Ceterum non ideo preclusam aliis proximioribus dantis, repetendi viam arbitramur. Et in pari quidem causa turpitudinis melior esse causam possidentis, quam repetentis, si seruis. §. de illo. de verb. obl. P. l. si ob turpem. de condit. ob turpem caus. P. in pari causa, de regul. iur. cum similib. fatemur: at quando proximi, vel filii, vel cognati, vel pater turpiter dantis, repetit, non est par causa petentis, & possidentis meretricis, vel lenonis. Nec verisimile est Iuriscōsultos, qui meretriciam artem reprobant, & puniunt, eas luero dignas arbitratos fuisse, quas pœnis subiciendas responderunt: aut voluisse turpissimam vitam privilegio hoc donare, supra ius cōmune, quod prohibet per illicitas artes donationes extortas ratas non haberi.

18. §. Cum §. Iulianus respondeat, in l. si quis cum sciret. 3. pro em. lib. 4. l. i. §. mala fide eum quoque emille videri, & idcirco non vfucapere, qui a domino emit luxurioso, & protinus scorto pecuniam datur. §. Et §. Vlpianus, l. si vero non remunerandi, 12. §. adolefcens, mand. lib. 17. P. i. i. improbat obligationem eius, qui ex mandato adolefcens, sciens pro meretrice fideiussit: quia qui fideiussit ita, videtur quasi perdituro pecuniam credidisse. Idem si directo mandasset pecuniam meretrici credere, non obligabitur mandari: quia contra bonam fidem mandatum fit. Neque oportet laudando factam donationem, augeri malitiam: quia & is persuadendo, ut amator sui esset, vel luxuriosus, mentem eius corrumpit donantis, & ita deteriore facit, ut vtrumque tradit Vlpianus & Paulus, *Vlp. l. 1. §. si. & Paul. l. 2. de ser. corrup. lib. 11. P. tit. 3.* in seruo ad eum modum corrupto: multoq; magis, si quis putat liberum corrumpere, *Vlp. l. doli. §. eod. ut filium: cum patris interficit animos liberorum non corrumpi, Paul. l. ut tantum veniat. 14. eod.* Nec nouum §. hoc videri debet, reuocari liberalitates per proximos ex lege Constantini, *d. l. 1. C. de natu. liber.* cum propter eandem infamiam, proximi fratres etiam rescindant, & de inofficioso arguere possint testamentum fratris, si in eo infamem & turpem personam instituerit, ut idem Constantinus pie faciunt, *in l. fratres, 27. de inoff. testa. lib. 3. C. tit. 28. Inst. §. 1. eod. tit.* alioquin sine turpitudinis occasione rescindi, *Diocl. & Max. l. fratris. 21. de inoff. testa. C.*

21. §. Tanta §. autem est meretricum flagitiosa turpido & foeditas, ut ob eam filia exhereditari a patre possit, *idem l. si filiam. 19. eod.*

22. §. si vero, ut cum de appell. cog. in auth. coll. 8. const. 12. §. Scelus §. harū magnū, proprium corpus vendendo minutatum, ut propole merces distrahant, questum facientes ex membris contra ipsam naturam: cum, quod nemo dominus membrorum suorum, *Vlp. l. liber homo. 13. ad l. Aquil. lib. 9. P. tit. 2.* tum etiam, quod liber homo non recipit æstimationem, *l. 1. §. sed cum homo, de iis qui deiecer. P.* Indignæ ideo aliquid iuris beneficio, ut pote quæ ad pretium participandum se venditari passæ sunt, *Pompon. in l. 3. quibus ad liber.*

23. procl. non lic. lib. 40. P. tit. 13. §. Et §. proinde etiam summæ infamæ habitæ apud Persas, qui tamen ut diximus concubinas probant, & in quas vt iure ciuili receptas, olim donationes collatæ valebāt, *Pap. in l. donationes, in concubinam. 3. 2. de donatio. P. excepto milite. l. 2. C. de do. int. vir. & vxor.* vt referat etiam Plutarchus in *Artaxer.* Artaxerem iussisse, Artaxem desertorem & apud se transfugam delatum, notari, pro pœna capitali qua erat puniendus duntaxat, humeris meretriculam (quæ summa apud Persas ignominia fuit) in via publice tota die ferre ac traducere. Iustinianus in ea lege, *in l. si qua illu. §. 5. ad SC. Orfio. lib. 6. C. tit. 56.* quam se consecrasse pudicitia profiteretur. In mulieribus, inquit, ingenuis & illu. §. scribis, quibus castitatis obseruatio præcipuum debitum est, nominare spurios satis iniuriosum satisq; acerbum, & nostris temporibus indignum esse iudicamus. §. Illicitus §. itaq; hic iure ciuili Romanorum meretricius concubitus, & lenocinium, & lenæ capitali supplicio supponuntur, §. 1. & tot. §. de lenonib. in auth. vel ea ratione, quod lenocinium non minus erimen dicitur, quam quæstum proprio corpore facere, *l. palam. §. non est. de rit. nupt. P.* §. Et §. Valentinianus, in lenones, qui inuitis peccandi ingerunt necessitatem, exilium

& metalli publici pœnam statuit, *Valens. l. fin. de specta. l. b. n. C. tit. 40.* soluta potestate, si quam lenones vel paternam vel dominicam in proficitas haberent. *d. l. fin. & l. si lenones. 13. de episcop. aud. lib. 1. C. tit. 7. cum similib. notat.* §. Quamobrem §. nec Octavianus Cæsar, *Dio Cassius, lib. 55. histor. Roman.* hoc vitium pati potuit in filia Julia, quam ob luxuriam in insulam Pandatariam, quæ sita ad Campaniam est, relegauit: Iulio, Antonio, aliisque, qui cum ea rem habuissent, morte multatis. §. Et §. Seuerus Imperator vetuit inferri in sacrum ararium lenonum vectigal, & meretricum, & exsolutorum, vt ait Lampridius, *in Alexand. Severo.* Et apud Boemos, inquit Aeneas Syluius, vectigal meretricum exigi nequit, apud quos lupanaria publica prohibentur, *Aeneas Syl. lib. 1. de dit. & fact. Alphon. c. 61.* §. Domitianus §. Cæsar lege perpetua mille tribus incontinenter viuentibus ademit facultatem accipiendi legata & hereditates, *Sueton. Tranq. in Domitian.* §. Octavianus Cæsar §. filiam suam, quæ male & luxuriose vixerat, quamque ob id in insulam ante relegauerat, humari in suo sepulcro vetuit testamento, et si eam donatio ne dignatus fuisset, *Dio Cassius, lib. 56. hist. Rom.* §. Exole §. quoque in aliarum nationum bene ordinatis politis, quando bonos nactæ sunt principes. Sicuti apud Corinthios Periander rex omnes, quæ pudorem prostituissent, in vndas submersit, teste Heraclide, *lib. de politis, in politis Corinth.* §. In §. regione Palmaria in orbe nouo navigationis Hispaniæ comperta, quid fit coire, nemo intelligit, donec nubat: ne faque, & morte piandum est, aliter accedere, vt ait Petrus Martyr, *in libr. nouioribus, de insul. nuper repert.* Scipio scorta, vt haruspices & vates, caltris pepulit, teste Suida, *in verb. i. tuieg.* In Ciorum ciuitatibus neque amicas, nec tibicines intueri licet, vt scribit Philarchus lib. 23. apud Athenæum, *lib. 13. cap. 52.* §. Athenienses eadem & scortatores infamia, & dignitate adema damnarunt: quorum lex, *τὸν ἰταρηνότα μὴ ποδὶς ἐπέδῃ* est, scortatorem ad reipublicæ administrationem non admittendum, vt refert Demosthenes, *orat. contr. Andro. & Libanius, in argum. oratio. Demosthen. cont. Andro.* §. Sufstulit §. lenonum & meretricum Bizantii sodalitia Iustinianus, & conuerfarum in meliorem frugem monasterium ædificauit, & redditibus abunde dotauit, teste Procopio, *lib. 1. de adif. in fin.* §. Athenis §. vir quidam ex ciuibus, cum filiam suam corruptam comperisset, eiusque ætatem ad nuptias vique non probe custodisset, ipsam vna cum equo quodam in deserta domo conclusit, quo porro futurum erat, vt præ fame absumeretur, vt ait Æschines, *orat. com. Timarchus.*

§. Iare §. diuino & pontificio & certior quoque prohibitio, & scortationis vindicta: *Non erit, inquit Deus, Deuter. c. 23. meretrix de filiabus Israel, neq; scortator.* Et rursum, *non mæ. habebis. Exod. c. 20.* Mæchæ autem nomine, continentur omnes illicitæ species, extra matrimonium coitus canfornicarij. 88. dist. can. meretrix. 32. q. 4. Et ita mæchos oēs scortantes vocat Horatius, *lib. 1. Carm. od. 25.* dum sic scribit de Lydia meretrice, *Inuisum mæchos anus arroganteis Plebis in solo leuis angiporsus, &c.*

§. Et §. si meretrices, & simplex fornicatio aliquando, & vt plerumque pro coitu illicito, citra incestum, adulteriumq; intelligatur: & mæchus proprie citra extensione mentis intelligatur adulter, sicuti verba Plutarchi innouit, *lib. περὶ ἐπιθυμίας, 1. de animi tranquilitate, ἀσπὲς μοιχοῦ τὰς ἐτέρας γυναῖκας διαμάχεται, καὶ τὰν ἰδιὸν ἡδὲ ἀπειροῦται.* Et D. Matthæus, *Matth. 5. & 19. c. 6.* ἀπολελυμένους γαμήλους μαζῶν. Et apud D. Marcum, *Marc. 10. εἰς γυνὴν ἀπολύσθαι τὸν ἀνδρα διτῆς, καὶ γαμήσθαι ἄλλοι μαζῶν.* Et D. Lucas, *Luc. 16. πᾶς ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσθαι ἑτέρας, μοιχὸς ἐστίν.* Et Plato, 4. de republ. τὸν γυναῖκα μοιχὸν ὄντα. Sunt & eius rei plura passim obuia testimonia, quæ prætermitto.

§. Quia §. igitur meretrices tam turpes & infames personæ sunt, postunt, imo debent a vicinia honesta, & pariter lenones & lenæ expelli, vt cadauera facta, quæ contagione & visu sana inficiunt corpora: vt tradunt Ludouicus Bolognensis, *in secund. interpr. l. non aliter de visu & habitu in P. Lucas de Penna, in l. si qua. de spectat. vul. lib. 11. C. Nicolaus Boertius, in consil. 1. quod sequitur consuetud. Bitur. Ioannes de Blanasco, in praxi criminal. caus. tit. de lenonibus.* Nec vquam licere debet in loco honesto, in honestas annotare, id est, videre & inuenire personas, vt ait Theodosius Cæsar, *l. si qua in publicis. 4. de specta. & sceni. lib. 11. C. tit. 40.* Et turpia omnia a obtentibus & conspectu hominum summoueri oportet, & Arcad. & Honor. in l. cum supra, de re milit. lib. 11. C. Quinimo nouellarum iure, qui facem huiusmodi mulierum & lenonum domo sua non extrulerit, ædibus quæ proscribuntur, & in fiscum deferuntur, priuatur,

privatur, & praevisum, de lenonibus in aulis, sicuti & is qui passus est in sua domo fallam percipi monetam, l. de falsis monet. C. Itaque & quando lupanaria permilla erant, ea procul ab vicis urbium honestis construebantur, vetitumque meretricibus, vt leprosis, aliis mulieribus non commiseri, ne exemplo vel colloquio eorum perent & polluerent, metis egrediendi confuturis, quas citra praenam fustigationis non licebat illis transire.

38 Ad hoc & certa nota illis vel signu impudicitiae definitu, vt quales essent, dignoscerentur, & opprobrio vel respicerent, vel inter matronas non irreperent, ligula Tolosa ab armis dependens symbolum erat. Voluerunt quippe & leges discretum vestitum esse impudicarum mulierum, & matronarum, vt supra diximus, in oneribus matrimonio, in secundo onere: & vetitum matronarum vestes sibi vsurpare, l. mima, de episcop. aud. C. & ibi interp. Vt de Iudaeis quoque inter Christianos degentibus statutum est iisdem rationibus, c. in nonnullis, de Iudaeis apud Greg. § Et r. Roma praestabat meretrices extra moenia vrbis in fornicibus, vnde submoeniana dicitur sunt vxores non illepide a Martiali, lib. 8.

Coniua Zoili quisquis potest esse, Submoenianas coeet inter vxores.

Inde & fornicatrices, fornicari, & fornicatio, a fornicibus vilibusque locis, in quibus debebant iste *χαμαίται*, & lupanaria *χαμαίται* seu *σπυραία*. Putantur & Gelafius Pap. in cap. lex illa. § cum ergo. 36 q. 1. fornicationem esse omnem speciem illiciti concubitus, est vt plerumque restringatur ad coniunctionem meretriciam: concubinarum, solumque a matrimonio, item & viduarum: non virginum, in quibus proprie stuprum. Quod tamen Iurisconsultis patet, l. inter liberos, §. 1. ad l. Iuli de adult. P. l. inter stuprum de verb. signif. c. nemo. 32. q. 4. can. de dolat. v. 28. q. 1. at raptum, aut cum vi: & incestum, cum consanguineis & affinis. § Natura quoque istos venereos actus tandem in auctoribus punctis, hae Perlius notat, Satyr. 5.

Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille In venerem puris. Sed cum lapidosa chryagra Fregerit articulos veteris ramali a fangi, Tum crassos transisse dies, lucemque palustrem, Et sibi iam seris vitam ingemere relictam.

42 Habitu & infames ipsi molles, vt Argyrius Demagogus Athenis, Suidas in Argyrio. Audierunt male etiam olim Massilienses ob mollietatem, quod muliebrem in morem vestirentur colligatis capillis, & delibati vnguentis: vnde in effeminatos dictum, *ἐν μαλακίαις ἵκεν, ex Massilia venit, Suid. in verb. &c.* Vt pessime etiam infamati ob foeditatem irumationis Lesbii, vnde & prouerbum pro eo, *λαβίστου, in inquinare, idem in verb. λαβίστου.*

De Filis ex illegitimis coniunctionibus natis.

Cap. 3.

- 1 Natiuitates & mortes personarum quidem magistratus Indorum perscrutabantur.
- 2 Natiuitates puerorum profitebantur Romani cum die & consule in eade Saturni.
- 3 Natiuitas & mortis quoque edicto iussu Franciscus I. Galliar. Rex perscribit tempus.
- 4 Filiorum nomen vnde natum.
- 5 Filiorum diuisio.
- 6 Filii proprie dicuntur ex coniugio legitimo nati.
- 7 Filios, p'ssili norunt ex proprietate sua.
- 8 Filium mater suum cognoscit esse, pater putat.
- 9 Filius adulterinus dignoscit potest, si lac matris que alii illum, & alium concepit, corrumpitur.
- 10 Filii & liberi idem, sed longius liberorum & parentum nomen porrigitur.
- 11 Liberorum nomen, & de vno tantum filio dicitur.
- 12 Filiorum nomen ad omnes descedentes pertinet. Fratris nomen ad omnes cuiusque gradus pertinet proximis.
- 13 Filiorum naturalium & legitimorum dua species sunt & non sui: & qui illi.
- 14 Filiorum, alii posthumi, alii non: & qui huiusmodi: alii monstruosi, alii non, alii abortiu.
- 15 Filiorum illegitimorum distinctiones, & quid naturalis tantum.
- 16 Filii naturales non erant ex more patris apud Phryges.
- 17 Quibus filius quis Graecis.
- 18 Spurius filius quare ita dicitur.
- 19 Nothi, spurii, & Maneris differentia.

- 20 Maner vel spurius arcebat ab ecclesia, vsque ad decimam generationem.
- 21 Spurius esse, opprobrium est.
- 22 Adulterinus filius quis, num. 24.
- 23 Ex concubitis illicitis impios nasci, & iram Dei concitari.
- 25 Matri non creditur nupte, dicenti filium ex altero, quam marito se generasse.
- 26 Filii habitus suspecti, tanquam non ex marito geniti, maximam notam spuriorum habent.
- 27 Leoychides regno Lacedaemonioru, vt suspectus spurius reiectus.
- 28 Assertio patris, naturalem filium faciebat legitimum, quomodo.
- 29 Filii illegitimi quando censentur, nati etiam ex matrimonio, sed ex publica honestate prohibito, sine Ecclesie permissione.
- 30 Illegitimi filii quoque, in cestuosi, nasci.
- 31 Illegitimi non censentur filii nati, 7. 8. 10. 11. 12. 13. mense.

A pud Indos, vt scribit Strabo, lib. 15. erant vrbis praefecti tertii ordinis, natiuitates & mortes perscrutantes, & quando & quomodo factae essent: idque tributorum gratia, tum ne bona, maleve natiuitates & mortes laterent. § Roma quoque profitebantur & nomina, diem & consulem natiuitatis pueri edebant, l. cum de etate, 13. & l. penult. de proba. lib. 2. P. tit. 3. l. si minor se maior. d. x. l. 2. C. tit. 3. Capitolinus autem ait, *Inl. Capitol. in M. Philo. M. Philosophum primum iussisse apud praefectos aetarii in aede Saturni vnum quemque ciuium natos profiteri, intra tertium die nomine imposito: & per prouincias vltim publicorum tabellariorum instruisse, apud quos idem de originibus fieret, quod Roma apud praefectos aetarii, vt si quis forte natus in prouincia, causam liberalem diceret, inde ferret. Et alibi ait, *Capitol. in Gordia. Gordianum, filium nomine Antonini illustrasse: cum apud praefectum aetarii more Romano, professus filium, publicis actis nomen eius infereret. Non assentior tamen Capitolino, cum hoc institutum tribuat primum M. Antonine Philosopho, qui imperiu adeptus anno domini 163. vt tradunt Eusebius, & Orosius in 7. cap. 15. Ante quem tamen, idipsum receptum Roma testatur Iuuenalis, qui secundum Suidam vixit sub Domitiano, qui adeptus imperium teste Orosio & Aurelio, anno domini 84. vel secundum alios sub Traiano, qui Imperator declaratus anno domini 102. Is autem Iuuenalis sic scribit, *Iuuenal. Satyr. 9. in prosopoeia mulieris adulterae ad maritum,***

Nullum ergo meritorium est ingratae, ac per se nullum, Quod tibi sibi uolus, vel filia nascitur ex me? Tollis enim, & libris actorum spargere gaudes Argumenta viri.

Plato, dial. 6. de legib. sanxit pro magistratibus legitime creandis, vt candidatorum vnusquisque in ara Dei nomen suum, & patris, & tribus, & gentis in tabula scriptum deponeret, scilicet tempore quo comitia haberentur. § Statuit quoque Franciscus primus Rex Galliarum, in regis Francisc. constitutio. anno Domini 1593 artic. 50. § 51. 52. 53. vt quilibet natus & baptizatus nomen suu & patris & matris profiteretur, mortuorum quoque; fieret professio apud curionem, seu parochum, a quo tingeretur, vel vbi sepeliretur, vt certa & mors natiuitas fieret. Cuius tamen constitutio, quod ad professionem natiuitatis pertinet baptizandorum, paulatim abiit in consuetudinem ex consulta conuentione magistratum: quando aliquot mulieres ex turpi concubitu partum edentes, inuentae fuerint potius maluissent partus necare, vel subtrahere baptismum, quam in eo patris & matris nomen fateri.

§ Filii dicti videntur a Graeca dictione, ἀπό & φίλος, ab amore, dicit enim Cicero, ad Atticum, *σπερὸν φιλίῳ ἔστι ἀπὸς τὰ φίλα*, genuinam & naturalem erga filios esse beneuolentiam: vel secundum Alciatu & alios, a nomine φίλος, aut vt aliis placet, a φίλος, id est, similitudine, quod procreati vt plerumque similitudinem parentum referant, & in eam significationem Gellius, lib. 14. cap. 4. filium vsurpauit, dum ait, *Institium ex sententia Chryppi pingi forma & filio virginali, aspectu uehementi, &c. Filio, id est, similitudine.* § Filii, aut legitimi, aut naturales simul sunt, aut naturales illegitimi, aut naturales legitimi, seu legitimi facti, aut legitimi non naturales. § Julius Pollux, lib. 3. Onomasti. cap. 2. duas species ponit, nempe guesios, ex coniugio susceptos legito: & nothos, alii de nothos. Proprie & absolute filiorum pronuntiatione eos tantam pertinet, qui ex legitima nati sunt coniunctione & matrimonio. l. filium 6. sumpta gl. de iis qui sunt sui vel alie. ur. li. 1. P. ti. 6. Paul. l. quae semper, de in ius voc. lib. 2. P. ti. 4. auth. nunc soli, de natu. lib. C. legitimi & naturales simul dicitur: lege & natura matrimonium approbantibus, & ex verissima praesumptione ex alieno con-